

dat hij dan benoemd wordt naar zijn kostelijk deel. Zoo wordt er dan gezegd van Jacob, dat hij in Egypte kwam met 70 zielen, 't welk te verstaan is, met 70 menschen. Daar wordt de geheele mensch benoemd met het woord ziele.

2. Ten tweede, somti ds wordt het woord ziele gebruikt voor 't inwendige en kostelijkste deel van den mensch, en in dien zin wordt het hier genomen. De koning David ziet op het edelste deel van den mensch, zijne ziele. De ziele onderscheidt ons van de beesten, zij maakt ons den Engelen gelijk in onsterfelijkheid.

3. Ten derde, onze ziele is als eene prente van het beeld Gods, want de ziele bestaat in verstand, wil en memorie, en al die drie dingen zijn in de ziel werkzaam. Want drie zijn er die getuigen in den hemel, de Vader, het Woord, en de Heilige Geest ; en deze drie zijn één, | Joh. 5: 7. Die ziele in den volmaakten mensch begaafde hem met hare deugden ; zij lei er als een zweem van zichzelf in. Die ziele was begaafd met Cods beeld, 't welk bestaat in kennis, gerechtigheid en heiligheid. Door de zonde is dat verloren ; in de herscheppinge herstelt God die deugden weer in de ziele (Col. 2 en Eph. 4). 't Is het edelste schepsel, dat God onder de zonne geschapen heeft ! Die ziele leefde met God als in een familiaren omgang; die was toen gelukkig in God tot zijn vriend te hebben en nabij den Heere te zijn ; nu ongelukkig door 't missen van God.

De ziele dan geschapen zijnde naar Cods beeld, was hare wederpartij de duivel. Die vergrimde er op, hij wou haar aanranden. De Heere liet het toe. Hij heeft den strijd gewonnen. Daar is die ziele ongelukkig geworden; zij is beide haar

oogen kwijt ; zij ziet niets meer ; hare oogen des verstands zijn bevlekt ; de wil is verdorven en verkeerd ; zij begeert niets, als 't geen haar schadelijk en verderfelijk is, hare memorie wordt gevuld met ijdele wereldsche dingen, die oordeelt verkeerd. De ziele is door de zonde schuldig geworden ; zij is straf baar en verdoemelijk ; zij is jammerlijk, arm, blind en naakt, en heeft aan alles gebrek. De man Gods, ziende dat hij zoo eene ziele had, zoo ziet hij : daar moet iets zijn dat die ziele gelukkig maakt. Hij spreekt van heil. Daar is tijdelijk heil. Zoo zei God tot Mozes : wat roept gij ? En vreest niet, staat vaste, ende ziet het heil des Heeren, Exod. 14:13. Daar is ook geestelijk heil, dat hij bevrijd is van alles dat smartelijk is en datgene geniet wat hem genoeg geven kan ?

Wat is dat geestelijk heil ?

1. Vooreerst, tegen schuld, vergevinge ; tegen schrik, vrede ; tegen droefheid, troost ; tegen naaktheid, 't kleed van Jezus' gerechtigheid.

2. Ten tweede, daar is geestelijk heil voor die ziele en dat is de Heere Jezus, die het geestelijk heil te weeg gebragt, verdiend en verworven heeft ; daarom wordt er gezegd : Ziet, uw heil komt, Jes. 62 : 11. En Verheugt u zeer, gij dochter Zions, juicht gij dochter Jeruzalems, ziet uw koning zal u komen, regtveerdig, ende hij is een Heiland, Zach. 9 : 9.

3. Ten derde, daar is eeuwig heil. Dat drielei heil mogt hij hebben : den Heere Jezus, die dat heil verworven heeft, de heilgoederen en eindelijk de eeuwige zaligheid.

Wat was nu dat heil ?

Hij zegt : Heere, zegt tot mijne ziele, Ik ben uw heil, Hij had den Heere aangesproken op 't

eerste vers. Wie was die Heere ? 't Is de Heere Jezus, of anders, de Vader door den Zoon. 't Is ook des Vaders heil, want hij heeft het ontdekt, hij heeft het bereid. Heeft de Vader het niet ontdekt ? Want vleesch ende bloed en heeft u dat niet geopenbaard, maar mijn Vader die in de hemelen is, Matth. 16:17. Weet gij wat voor heil de ziele moet hebben ? En zoo zullen wij zien hoe God is 't deel van de ziele.

1. Vooreerst, zou er heil zijn voor de ziele, 't moet bestendig duren. Zoo staat er : de opperste Wijsheid, Spreuk. 9 : 1. Raad ende het Wezen zijn mijne, Spreuk, 8 : 14. En zoo er geen heil is voor die ziele als bestendig en duurachtig goed, zoo is er geen heil in de gansche wereld. Want Salomo zegt : ijdelheid der ijdelheden. Het is al ijdelheid ende kwellingen des geestes, Pred. 1:2, 14. Maar God kan dan alleen het heil zijn van de ziele, want hij is bestendig, duurachtig goed.

2. Ten tweede, eene zieke ziele kan geen heil hebben, omdat zij oneindige begeerten heeft en die kunnen niet vervuld worden of de ziele moet heil hebben. En dat alles in zich sluit, dat is alleen God. God is alles voor de ziele ; daarom kon Jacob zeggen : ik heb alles ; en Paulus ; zij zijn allen uw : Doch gij zijt Christi ende Christus is Gods, 1 Cor. 3 : 22, 23. In den hemel zal God wezen alles in allen, daar is hij 't al dat de ziele kan begeeren ? Ja, God is raad voor een' verlegene, licht voor een' donkere, rijkdom voor de geestelijke armoede.

3. Ten derde, daar kon geen heil zijn voor de ziele of het mogt algenoegzaam zijn, en dat is alleen God, die zeide tot Abraham : Ik ben God de Almagtige, wandelt voor mijn aangezigte ende zijt opregt, Gen. 17:1.

Hij is algenoegzaam voor zichzelf, voor de Engelen, voor al zijne kinderen. Zoo is God algenoegzaam voor hen, zoo dat zij kunnen zeggen : mij lust niets meer.

4. Ten vierde, zal de ziele heil hebben, 't moet eeuwig heil zijn, want zij leeft eeuwig. Zoo is de Heere dan alleen 't heil van de ziele ; Hij is van eeuwigheid tot in eeuwigheid dezelfde. Dat goed zal nooit van hen genomen worden.

Ziet, nu kunt gij begrijpen de waarheid die de Koning ter nederstelde, als hij zegt dat de Heere alleen 't heil is van de ziele. Nu komt de Koning van de aarde en hij doet een verzoek aan den Koning in den hemel en zegt : Zegt tot mijne ziele, Ik ben uw heil ! Wat baat het dat God een heil is en hij was 't voor mij niet ? Wat baat het zoo God een heil was voor mij en ik wist het niet ? Wat baatte het den rijken man dat hij Lazarus in den hemel zag, en hij lag in de pijn ? Wat baatte het de inwoners van de eerste wereld dat zij de Arke zagen en evenwel moesten verdrinken ? Wat baatte het Jacob dat Joseph leefde, daar hij het toch niet wist ? Wat baatte het de discipelen dat de Heere Jezus was opgestaan en zij en wisten 't niet ? Het voldoet een kind Gods niet, al kwam er een Engel uit den hemel en zei ; God is uw God-; zij zouden het niet gelooven ! Gelijk de Engel kwam tot Cideon en zei : De Heere is met u, gij strijdbare held, Rig. 6 : 12. En gelijk Mozes, als de Heere zei : Ziet, Ik zende eenen Engel voor uw aangezigte, om u te behoeden up dezen weg, Exod. 23 : 20. Hij was niet tevreden, maar zei ; Heere. Indien uw aangezigte niet mede gaan en zal, en doet ons van hier niet optrekken, Exod, 23 : 15. Zoo is 't ook met Cods kinderen, Al kwam er een

Engel uit den hemel, zij zouden 't niet gelooven !
 Ja, al kwam er een profeet des Hteren, gelijk tot David, als Nathan zei : Uwe zonden zijn u vergeven, 2 Sam. 12 : 13, Dat kon hem niet vergenoegen. Hoor hem eens, Ps. 51, hij deed belijdenissen en 't was : doe mij toch nu smaken de zekerheid mijner zaligheid.

Al kwamen al de vromen en zeiden : God is uw God ; daar kan ik geen' staat op maken, zegt die ziele, want alle menschen zijn leugenachtig, Die is niet welgelukzalig, die lof heeft bij menschen ; maar wiens lof is uit God ; Want niet die hemzelve prijst, maar die den Heere prijst, die is beproefd, 2 Cor. 10 : 18. Die ziele kan het toch niet gelooven, schoon dat het mijn harte zegt, Wel, zegt die ziele, die op zijn herte vertrouwt, die is een zot, Spreuk. 28 : 26 : het hart is bedriegelijk, ja, 't is arglistig, zegt ze, wie zal dat kennen ? Maar de Koning klimt hooger op met zijne gedachten ; hij gaat naar den Heere en zegt ; zegt tot mijne ziele, Ik ben uw heil ! God heeft van ouds gesproken door verschijninge ; Hij heeft zelf gesproken tot Caïn ; Hij heeft Abraham geroepen ; hij heeft gesproken door de Propheten ; hij heeft tot Israël gesproken door den Hoogepriester

Daar is dan eene inwendige sprake Gods. God spreekt zonder tonge, God ziet zonder oogen, Hij hoort zonder ooren, Hij werkt zonder handen, Hij komt zonder voeten. 't Is wonderlijk, nogtans is 't waar ! Zoude Hij die de ooren gemaakt heeft, niet hooren ? zoude Hij die de oogcn geformeerd heeft, niet zien ?

Eene ziele spreekt tot zichzelf. Dat is ook wonderlijk ! Onze ziele spreekt tot God. De Heere spreekt ook tot de ziele. Ge moet die

inspraak niet verwachten door **eene** zichtbare **verschijninge** ; **of een** zichtbaar licht, gelijk Paulus zag. Ge moet niet verwachten dat dit spreken in zich behelst, opgetrokken te worden tot in den **derden** hemel, Of ge moet niet verwachten eene hoorbare stem, gelijk de Vader riep, Deze is mijn geliefde **Zone, hoort hem, Mark, IX : 7.** Wij zullen u niet leiden tot geestdrijverij

Wilt ge dan eens weten **wanneer** God tot de ziele van vrede spreekt en de wijze hoe ?

1. Vooreerst, dan spreekt God tot de ziele, en **zegt** : **Ik** ben uw heil, als hij haar bewerkt door zoete beloften, die haar in den name **Gods** toegepast worden. Zij leest of hoort lezen ; zij onderzoekt het Woord ; daar komt **zoo** eene zoete belofte op haar harte werken ; 't komt **zoo** op zijn pas ; 't valt gelijk de dauw op 't kruid en gelijk de druppelen op 't nagras. David had dat **al** ondervonden ; daarom bad hij : maakt mij **levendig**, na uwe **toezegginge**, Ps. 119 : 154. **Onverwachts** komt daar eene belofte, up 't harte werkende, die zij menigmaal niet weten waar zij staat in den Bijbel.

2. Ten tweede, de **Heere zegt tot** hunne ziele : Ik ben uw heil, door de Sacramenten ; het snoer dat aan het venster was **van** Rachab, de **hoere**, het beteekende haar, dat zij **en** haar huis zouden verschoond worden ; **het** bloed aan den wand van **Israëls** huizen was hun een **teeken** dat de slaande engel voorbij zonde trekken. De trouwring beteekent : **de** trouw des bruidegoms, schoon dat **de** bruidegom niet spreekt. In den Doop zegt **God** daar niet klaar ; Maar gij zijt afgewasschen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt geregtveerdigd in den **name des** Heeren **Jezu, ende door den Geest onzes** Gods, | **Cor. 6 : 11.** In 't Avondmaal ver-

zekert God daar niet door de panden, als de dienaar spreekt : De drinkbeker der dankzegginge, dien wij dankzeggende zegenen, is die niet eene gemeenschap des bloeds Christi? Het brood dat wij breken, is dat niet eene gemeenschap des ligchaams Christi? 1 Cor. 10 : 16. Die panden, zegt God, spreken van mijnentwege.

3. Ten derde, dan spreekt God tot de ziele : Ik ben uw heil, als hij haar door 't geloof doet leven in geloofsoefeningen. Want het geloof ziet God, het loopt naar den Heere; door dat geloof spreekt Abel nog na dat hij gestorven is ; Alzoo God over zijne gaven getuigenisse gaf, Hebr. 11 : 4.

4. Ten vierde, dan zegt de Heere tot de ziele : Ik ben uw heil, als zij vervuld worden met vruchten der gerechtigheid, als zij voortgaan van deugd tot deugd. Uit de vruchten wordt de boom gekend ; want een goede boom brengt voort goede vruchten.

5. Ten vijfde, weet ge op wat wijze de Heere nog zegt tot de ziele : Ik ben uw heil. Hij doet het door Woord en Geest,

De Heere doet het door ● t Woord.

Let eens op : als een kind Gods het Woord hoort, leest, overdenkt, zoo vindt hij het gansche Woord door, van achteren tot voren, overal heeft de Heere gezaaid klare, ontwijfelbare, tastelijke kenteekenen voor hem, waaraan men weten kan dat hij God tot zijn deel heeft ; dan zegt de Heere : (Jes. 57) bij de verbrijzelden, de nederigen, bij die wil Ik wonen, de treurenden zal ik vertroosting wedergeven. Zulken zijn zalig, (Matth. 5), armen van geest, treurigen, zachtmoedigen, hongerigen en dorstigen ; daar zet de Heere ons voor dat zulken God tot hun deel hebben. Ps.

15 en Ps, 24, daar geeft de Heere al weder klare kenteekenen wie er op den berg des **Heeren** zal verkeerē **Die** kenteekenen en **merkteekenen** ziet de ziele ; zij **proeft** het, zij stemt dat toe ; dat **geloof** ik van ganscher harte, zegt de ziele ; dat alleen die **zoo** gesteld zijn. als Gij daar in uw Woord ter nederstelt, zalig zijn, dat **approbeer** ik, dat stem ik toe, zegt zij. En **zoo** getuigt de Geest in hen, dat de Geest in 't Woord de waarheid spreekt, Dat zijn **regte merkteekenen** van **dezulken** die God tot hun God hebben! Dat is dan het eerste dat de ziele zulk **eene** klare toestemminge geeft aan 't Woord en de **kenteekenen** die God daar ter neder stelt.

2, Ten tweede, dan komt de Geest en zegt: al wie treurig is, al wie gebrijzeld, gebroken, verslagen, hongerig en dorstig is, die **zoo** gesteld is heeft **God** tot God. Dat is dan die Geest in 't harte.

3. Ten derde, daarop gaat die ziele in **eene** eenzame plaats en zondert zich af van **alles** en gaat in hare binnenkamer en zegt : Heere hier kome ik om curieus en opregt te onderhandelen over een groot werk. En zij **betuigt** en zegt : Heere, ik heb geen' lust om mijzelve te bedriegen ; Heere, zegt ze, Doorgrond mij, 8 God, **ende** kent mijn **herte**; beproeft mij, **ende** kent **mijne** gedachten. **Ende** ziet of bij mij een schadelijke weg zij : **ende** leidt mij op den eeuwigen weg, Ps. 739 : 23, 24. Zij legt dan zichzelve neffens die klare **merkteekenen** en zegt : mijne ziele handelt getrouw in des **Heeren** tegenwoordigheid. Antwoordt op 't geen ik u vraag en lieg niet. Heeft God uw harte geraakt, zijt gij niet verbrijzeld geweest, **zijt** gij eene verlegene, zijt gij **eene** treurige, kom, mijne ziele, zegt ze, spreek hier de waarheid, ik

betuig het u. Hoe dikwijls zal het u nog betuigen, zegt ze. Daarop zegt de ziele : ik kan het niet ontkennen, zoo eene ben ik ; ik kan 't niet langer meer verbergen. Daarop volgt dan de conclusie : ergo, ik ben een kind Gods ; God is mijn God. En die conclusie is eer van den Geest; want de conclusie durft de ziele niet maken. Ziet dat eens in David ; hij had de verbrijzeling, de belijdenisse van zonden, maar hij durfde de conclusie en 't werk niet opmaken en bad : Ende de vrijmoedige Geest ondersteune mij, Ps. 5 l. Wij kunnen het u niet beter als door eene gelijkenis toonen : daar schrijft iemand een' brief, z i j is geschreven ; daar is de kaars, daar is 't lak ; nu moet er eene hand komen die het zegel daarop drukt. Zoo is 't ook met zoo eene ziele. Daar is de genade ; maar zouden zij verzekerd zijn, dan moet de Geest van God komen en zetten het zegel daarop.

Hoe spreekt God nu tot haar : Ik ben uw heil, door den Geest ? Ziet, dat is een zwaar stukje, al zoo zwaar als Simsons raadsel was uit te leggen ; ja, al zou zwaar als de droom van Nebukadnezar. Maar indien gij maar de minste genade bezit, dit zal u niet vreemd voorkomen. Wilt ge dan eens zien wanneer God tot de ziele zegt : Ik ben uw heil, door zijn' Geest ?

De Heere brengt dan zoo eene wonderlijke stilte in de ziele ; al de bestrijdingen, donkerheden, aanvechtingen, moedeloosheden en alles 't geen de ziele ontroeren kan, 't gaat al weg; daar komt zulk eene stilte in de ziele, zij weet niet wat het is, al de vijanden gaan weg. De Heere zegt : ziele. kom, zet u hier in 't eenzame, in stilheid. Wij kunnen 't u niet beter doen zien, als toen Elia in de spelonk was. De Heere en was ook

in de aardbevinge niet; Ende na de aardbevinge, een vuur, de Heere en was ook in 't vuur niet; ende na het vuur, het suizen van eene zachte stilte; 1 Kon. 19 : 11, 12. Zoo is 't ook met de ziele; al de nevelen, al de donkerheden gaan uit het harte weg. Dan komt de Geest en zegt: ziet gij nu wel wat er in u is van mijn werk, kent ge mijn werk wel en kent ge 't werk van uwe nature wel; ziet ge nu wel onderscheid tusschen mijn werk der genade in u en tusschen uwe nature? Eveneens gelijk Paulus: Maar ik zie eene andere wet in mijne leden, welke strijdt tegen de wet mijnes gemoeds. Rom. 7 : 23. Zoo geeft de Heere die ziele te zien, wat genade of natuur in haar is. Hij toont haar wat zij bezitten van Gods goedheid en wat dat de genade in haar is. Dan verwekt de Heere in haar een innige drift om over haarzelve te oordeelen. Daar komt de Heere en zegt: wat oordeelt ge nu van uw' staat? En Hij zet haar zoo vast dat zij er niet van tusschen kan; de ziele durft niet antwoorden, maar 't is of de Geest in haar getuigt dat zij een kind Gods is. En dat gaat zoo klaar en tastelijk toe, alsof 't met eene hoorbare stem tot haar gezegd werd uit den hemel; zoo dat de ziele moet zeggen: Heere, gij hebt mij overreed, Gij zijt mij te sterk geworden. Die ziele raakt als in eene naauwe verbindtenisse met den Heere. Nu zegt ze: Ik zal den weg uwer geboden loopen, als Gij mijn herte verwijdet zult hebben. Ps. 119 : 32. Ja, in die omstandigheid zoo tart zij de vijanden uit; dan zegt ze: Wie zal ons scheiden van de liefde Christi? Verdrukkinge of benaauwdheid, of vervolginge, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? (gelijk geschreven is. Want om uwentwille worden wij den ganschen dag

gedood ; wij zijn geacht als schapen der slagtinge j
 Maar in dezen allen zijn wij meer als overwin-
 naars, door Hem die ons lief gehad heeft. Want
 ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven,
 noch Engelen, noch Overheden, noch Magten,
 noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen.
 Nog hoogte, noch diepte, noch eenig ander schep-
 sel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods,
 welke is in Christo Jezu onzen Heere, Rom. 8 :
 35-39. Nu kan ik niet meer twijfelen, Gij zijt
 mij te sterk geworden ! Zij brandt in liefde en
 zij wil het al naar God brengen. Dit is nu
 Davids bede en zijn verzoek tot God in den
 hemel.

Nu hebben wij dan te bezien hoe David door
 dit spreken tot zijne ziele alles zou te boven kom-
 men. 't Is of hij zeggen wilde : ik sta in eene
 duisternisse, mijne vijanden zijn zeer vele.
 Geeft Gij mij geen licht en reddinge van buiten?
 Wel, verander eens deze doodschaduwe in een'
 aangenaamen morgenstond Zegt tot mijne ziele,
 Ik ben uw heil ! Wel. David, wat zou het dan
 wezen ? dan zegt hij, zou ik het wel al te boven
 komen, dan heb ik genoeg, laat het dan gaan zoo
 het wil, ik zal de wereld laten woelen.

Ziet, toehoorders, dit is de bede van den Ko-
 ning David tot den Koning van den hemel. Hij
 zegt : Heere, vergewis mij van uwe gunst,

Toehoorders, denkt ge niet in uw harte ; zul-
 ken zijn gelukkig, die verzekerd zijn dat ze God
 tot hun deel hebben ; ja, ze zijn toch gelukkig !
 Hoe weinigen zijn er onder ons ; die zoo langs
 de straten gaan, hoe weinigen zijn er die zou in
 de kerke komen ! Maar weet ge toehoorders, wat
 voor menschen veel onder ons zijn?

1. Vooreerst, daar zijn er zulken die niet eens

denken om hunne ziele, alsof zij geene kostelijke ziele te verliezen hadden.

2. Ten tweede, een ander zorgt er niet voor, want hij denkt en beeldt zich in dat zijne ziele te niet gaat.

3. Ten derde, er zijn er onder ons die wel zouden zeggen : Ziele, gij hebt vele goederen. die opgelegd zijn voor vele jaren, neemt ruste, eet, drinkt, zijt vroolijk, Luc. 12:1 9. Anderen zouden dit werk wel bespotten en zij zouden wel zeggen : het kan niet wezen dat men kan verzekerd zijn van zijne zaligheid. Maar, zondaar, wij verzekeren u dat dat zoo is ; dat werk geschiedt tastelijk. Anderen bedriegen zichzelf en zeggen, dat de Heere tot hunne zielen gezegd heeft : Ik ben uw heil ; zij zeggen dat zij den Geest hebben, schoon dat zij naar den vleesche wandelen. Wij vragen u, en antwoordt, zondaar, wij betuigen u bij den Heere : wanneer heeft de Geest dat gedaan ? Onder welke bediening ? Op wat tijd ? Wat plaats is er getuige van ? Kunt gij den Heere wel tot getuige er over aanroepen, zondaar ! De Heere zegt zoowel dat de zulken geen heil bij God hebben, goddeloozen, geveinsden.

De Heere stelt daar klare kenteekenen in 't Woord, dat alle goddeloozen, dronkaards, dieven, gierigaards, geveinsden, nabij Christenen geen heil bij God hebben.

Wij zeggen u : zondaar, bedrieg u niet. Wij willen u toonen waaraan het werk van dezuiken te kennen is, dat maar presuntie is ; wij willen u dan zekere en klaarblijkelijke kenteekenen geven, waaraan ge kennen kunt of 't maar uit presuntie is

1. Vooreerst, daar 't maar uit presuntie is

die zal een heimelijke en innige vijand zijn van eene onderzoekende bediening; dat kan hij niet dragen.

Ge moet mij **zoo** na niet komen, gelijk Felix; hij werd **zoo** bevreesd en bevende, dat hij mogt zeggen tot Paulus: Voor ditmaal gaat henen, **ende** als ik gelegener tijd zal hebben bekomen, **zoo** zal ik u tot mij roepen, Hand. 24 : 25. Hij kon het niet langer dragen. Het kon hem ontroeren ais hij er om denkt dat hij eens beroerd geweest is onder eene predikatie.

2. Ten tweede, **zulken** die uit presuntie maar spreken, zijn hieraan te kennen. **Zoo** een is zelden of nooit te krijgen tot zelfonderzoek; zij willen altijd wel over eens anderen staat **oordeelen**; zij willen altijd een' ander uithooren, maar komt men tot hen, dan zijn zij nooit thuis. Denkt gij dat dat altijd het regte werk is? De kerk sprak anders, als zij **zeide**: laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken, zegt de **Heere**: Doorzoekt **uzelfven** naauwe, ja doorzoekt naauwe, gij volk dat met **geenen** lust bevangen en wordt, **Zeph.** 2 : 1.

3. Ten derde, **zulken** die met presuntie over hun' staat oordeelen, zijn hieraan te kennen; hij onderzoekt zich **zelfven** niet naar het Woord; zij oordeelen buiten en tegen het Woord. Op wat schriftuurplaatsen, op wat kenteeken, op wat bewerkingen, op wat grond bouwen zij?

4. Ten vierde, de **zulken** hebben weinig strijd; daar volgt geen strijd op; hij is allemans vriend, hij is altijd gerust; bij de vromen is hij vroom, bij de goddelozen goddeloos; hij schikt zich naar den tijd; hij is altijd gerust en zeker, (Job. 12).

5. Ten vijfde, wier werk uit presuntie is hebben de Godsdienst niet lief, het Woord heb-

zij niet lief ; de geestelijke, ontroerende bewerkingen hebben zij niet lief.

6. Ten zesde, zulk een haat het naauwe, preciese en godvruchtig leven. Spreekt men hem eens aan, hij kan dat niet dragen, Als men eens zei: onderzoekt u toch ; de oprechten in den lande zijn de voorwerpen van uw haat; het naauwe leven is 't voorwerp uw' afkeer, ... de wereld zal toch zeggen : wel wie kan er zoo precies en naauw leven ? Ja, zoo trachten Gods kinderen ie doen, door de genade Gods en de kracht des Geestes. Ziet, overlegt dit toch, doet dit toch ! Hebt ge lust of zijt ge nog met geen' lust bevangen. Wel, zondaar, zoudt gij uw huis wel op zoo'n lossen grond bezitten willen, als gij nu op inbeeldinge en presuntie uwe kostelijke ziele waagt en bouwt op een' zandgrond en een gebroken rietstaf ?

Wilt ge nu eenige klare kenteekenen hebben, waarop ge staat kunt maken of uw werk enkel presuntie of inbeeldinge is ; of dat het waarlijk zoo is dat de Heere tot uwe ziele gezegd heeft : Ick ben uw heyl.

1. Vooreerst, kinderen Gods, legt uw hert neffens de stukken. God geeft dit nooit als na een heilige verlegenheid als 'therte verbrijzeld en gekneusd is, volgens des Heeren belofte, (Jes. 57). Dien balsem giet de Heere niet als in roode wonden.

2. Ten tweede, wilt ge weten of uw werk regt is ? Gods stem is klaar, 't is zoo majestueusch dat ge er niet aan kunt twijfelen ; dit goddelijk licht wordt bij zijn eigen licht gekend. Hoe weet gij dat de zon schijnt als bij haar eigen licht ? Hoc wisten de profeten dat de Heere in hen sprak, als de Heere dat spreekt tot die ziele ?

Zij kan het vatten. Wel, zie eens, in 't natuurlijke kent de man de stem van zijne vrouw en de vrouw de stem van haren man. Ziet een schaapje, het kent de stem zijner herderen. Wel, denk, heeft God dat in de nature van menschen en beesten gelegd, hoe veel te meer legt Hij dat klaar in de ziele.

3. Ten derde, wilt ge weten of uw werk regt is? Wel, daar de Heere zegt tot de ziele : Ick ben uw heyl, wel, dat mensch ligt wachtende op den Heere ; hij wordt vierig, opgetogen, hij zinkt weg van verwonderinge, als de Heere hem eens inleidt in die eeuwige en vrije verkiezinge. En dat altemaal met toepassing op zich zelven en met applicatie op hunne zielen,

Dat mensch is nederig en blijde en zou wel zeggen met Jacob : Ick ben geringer dan alle dese weldadigheden, ende dan alle dese trouwe, Gen. 32 : 10. En met David : wat zal Uw knecht nog meer zeggen? Heere, Heere, Gij kent 'Uw' knecht, Heere, Heere! 't Is of hij zeggen wil : de woorden ontbreken mij.

4. Ten vierde, dan is 't werk opregt als er heilig leven op volgt. De ziele wil haar met een gaan afscheiden ; zij wil anders gaan leven, De troostende Geest is ook een heilige Geest.

5. Ten vijfde, daar is 't werk regt ; dat mensch heeft de onderzoekende bedieninge lief, hij gaat niet gaarne te kerk om profetische verklaringe te hooren, hier van Joden, daar van Heidenen, psalmen op eene comediantische wijze te hooren verklaren ; daar bij wordt mijne ziele niet gevoed, zegt hij ; hij zegt liever: Doorgrondt mij, 8 Godt, ende kent mijn herte: beproef mij, Ps. 139 : 23.

6. Ten zesde, daar volgt strijd op; de Satan gaat ze weer bestrijden, want niemand doet hem

zooveel afbreuk als een verzekerd Christen ; daarom, die zijn hem in den weg; ziet dat in Paulus, als hij was opgetrokken geweest in den derden hemel ; niet lang daarna of hij krijgt Een scherpe doorn in 't vleesch, namelijk een Engel des satans, dat hij mij met vuysten slaan : oude, 2 Cor. 12 : 7. En ziet den Heere Jezus, zoodra Hij gedoopt is, komt aanstonds de Satan verzoeken, (Matth. 4). Hij zoekt ze aanstonds te doen twijfelen.

7. Ten zevende, daar 't werk regt is, de Geest zegt het naar het Woord.

8. Ten achtste, hij heeft lief die de sprake Canaäns kennen, die den weg en 't werk kennen, ick ben een geselle aller die U vreezen, Ps. 119 : 62, met die willen zij zuur en zoet uitstaan, gelijk Mozes ; met die zouden zij de wereld uitreizen, Hij sal zegenen die den Heere vreesen, de kleyne met de groote, Ps. 115 : 13.

Zietdaar, onderzoekt u nu,

1. Vooreerst, de eerstbeginnenden die eerst op den weg komen, zullen wel zeggen : dat heb ik nog nooit ondervonden! Wij antwoorden u : 't is nog uw tijd niet, de Heere komt juist niet ter eerster, wel ter derder, wel ter zesder, wel ter negender ure. De Heere wil u beproeven of gij Hem na zult gaan.

2. Ten tweede, zijn er anderen die verder op den weg gekomen zijn en evenwel het nog niet ondervonden hebben, wij vragen u : ontkent gij het niet, hoe hadt ge het uitgehouden tegen den duivel ?

3. Ten derde, hebt gij evenwel niet zooveel genade gekregen om bij den Heere te blijven, wacht nog wat, hebt ge begeerte om het te krijgen, wacht nog wat, en al is • t dat ge 't niet kreeg, wandelt dan door het geloof en kleeft

den Heere zoo achter na. En wilt ge eens zien waar 't van daan komt dat ge het niet ondervindt?

1. Vooreerst, gij kent al menigmaal de stemme des Heeren niet, gelijk Samuël, (1 Sam. 3).

2. Ten tweede, gij let niet genoeg op Gods stemme, ge let meer op uw herte en op de wijsmakinge van den duivel.

3. Ten derde, ge woelt te veel in de wereld. Wel, als er veel geraas is kan men dan iemands stemme hooren?

4. Ten vierde, het komt van wege uwe alteratiën, moedeloosheden en benaauwdheden, gelijk Job: hij zei : Indien ick roepe ende hij mij antwoord ; ick en sal niet gelooven dat hij mijne stemme ter ooren genomen heeft, Job 9 : 16. Doch zij en hoorden na Mozes niet, van wegen de benauwtheyt des geestes, Exod. 6 : 8.

Men is zoo beklemd. Zoo is dan ongeloof en mismoedigheid al menigmaal de oorzaak dat zij geen meer licht hebben. Mij dunkt, daar zullen er ook wezen onder Gods kinderen, die zeggen : ik zou nog kunnen denken dat ik die inspraak genoten heb, maar gij zegt dat er heilig leven op volgt en dat zie ik niet! Wij antwoorden u : als uwe zuchten en tranen tot den Heere gaan en dat over uw onheilig gedrag, is dat geene heiligheid, hebt ge geene smerte over uwe ongelijkvormigheid voor den Heere, wenscht en zucht gij niet om heiliger te wandelen? Dat is heiligheid, want de Heere neemt de opregte begeerte voor de daad aan.

Daarom, kinderen Gods, weest niet te zeer verslagen, wil de Satan u moeite aandoen. Houdt uw licht en de keuze vast; zegt: om geen waarom wil ik dat mij uit de hand laten wringen, om

geen waarom wil ik den Heere verlaten. Daar was er eens een, die zei zeer zoet: een atheïst die vreest te sterven, om dat hij denkt dat hij te niet gaat; een twijfelende Christen die vreest ook te sterven, omdat hij niet weet wat zijn deel wezen zal. Maar zegt hij, een verzekerd Christen die is blij als hij denkt om te sterven, want hij weet waar zijne plaats wezen zal. Maar 't is ook zoo de waarheid!

Wij bidden u, kinderen Coda, rust toch niet, maakt toch dit stuk vast. Hebt ge het nog niet genoten? Rust niet voor dat de Heere uwe begeerte geeft. Of kunt gij den Heere missen? Kunt gij het zonder Hem stellen? Wel, als ge den Heere geniet, hebt ge aan hem niet genoeg?

Maar, zondaar, die dit nog niet kent, ach dat de Heere u eens ontdekte! Want verbeelding te hebben van zijn eeuwig welzijn, is zoo slim als wanhoop. Wij wenschen u geen van beiden toe, het eene noch het andere; maar weet dit: ge moogt voorspoedig zijn en eene geruste en slappende conscientie hebben, maar uit 'therte zal 't al van u genomen worden.

Maar, kinderen Gods, gij kunt zeggen met Asaph, waarmede ik ook afbreke, Wien heb ick neffens U in den hemel? neffens U en lust mij oock niets op der aerden. Beswijckt mijn vleesch ende mijn herte, soo is Codt de rotssteen mijns herten, ende mijn deel in eeuwigheyt, Ps. 73 : 25, 26. Amen.

NEGENDE PREDIKATIE,

over

JOHANNES XXI : 15.

*Simon Jona soon, hebt gij Mij liever dan dese?
Hij seyde tot Hem: Ja Heere, gij weet dat ick U
liefhebbe.*

Het is zeer opmerkelijk dat wij lezen, Spreuk, 20 : 5. De raet in 't herte eens mans is als diepe wateren : maer een man van verstande sal dien uithalen. Daar schuilt somtijds iets in 't herte; de een wil er wel eens achter komen, de ander verbergt het ; maar een man van verstand haalt wel eens dien geheelen geest uit.

Ziet, dat vinden wij klaar in Joseph. Zij komen om brood tot Joseph; Joseph kende zijne broederen wel, maar zij kenden hem niet. Hij handelde ook verstandig ; hij wilde hunnen ganschen geest uithalen ; hij zegt : gij zijt verspieders ; komt gij om te zien waar het land bloot- is? Zij zeggen : neen, mijn heere, wij, uwe knechten, waren twaalf gebroeders, een mans zonen ; de jongste is nog bij onzen vader en een is niet meer, Dus wist dan Jozeph dat hij een' broeder, had, Benjamin. Maar hij wilde hunnen ganschen geest uithalen, hij wilde eens weten of zij met Benjamin ook zoo gehandeld hadden, gelijk met hem. Hij, dat willende zien, zei : Gij zult niet weer tot

mij spreken, tenzij dat gij Benjamin medebrengt. Zij gaan dan henen en halen hem. **Jozeph** dan ziende dat hij nog leefde, wilde nog verder den geest uithalen; hij wou eens zien of zij ligt van Benjamin zouden afscheiden; 't was hem nog niet genoeg, hij wist nu hunnen welstand, maar hij moest hen eens beproeven of zij hem daar laten zouden en ligt **van** hem scheiden. Hij laat den beker in Benjamin's zak leggen, hij houdt hem daarom schuldig, hij wil hem gevangen houden. Zij willen zich **zelven voor** hem geven. Toen had hij genoeg gezien: hij maakt zich bekend.

Dat deed Joab omtrent David. Hij wou eens weten **wat** in zijn **herte** was. Hij wist geen raad om het zelf er uit te halen; hij gebruikt die **Tekoïtische** vrouwe en **zoo** kwam hij er ook achter.

Zoo deed de Heere Jezus met de Canaësche vrouwe. Hij wou het gansche **herte** uithalen; Hij sloeg **zc** gedurig pal af. Zij houdt evenwel aan en zegt haar gansch **herte** uit, zoodat de Heere Jezus mogt zeggen: **O** vrouwe, groot is uw geloove, **u** geschiede **gelijk** gij wilt, Matth. 15: 28.

Zoo handelde Jezus ook met de Emmausgangeren. Hij komt bij hen en wil ook hunnen ganschen geest uithalen. Hij zegt: wat redenen verhandelt gij onder elkander, **waarom** zijt gij **zoo** droevig? Zij geven hem antwoord. Hij haalt hunnen ganschen geest uit, zoodat als hij verder wilde gaan, zij hem dwongen of hij verder bij hen blijve wilde.

Op die wijze handelt Christus ook hier met Petrus. Hier lag ook wat in 't **herte**, hier schulde ook wat, want Petrus had zijn Heere **openbaarlijk** verloochend; hij had zijn val wel in 't heimelijk en in 't verborgen beleden en betreurd.

Dat was al wel; maar de Heere wil ook den ganschen geest uithalen, Hij wil dat Petrus ook in 't openbaar belijdenis en berouw toone.

Hier in dit capittl verschijnt Christus na Zijne opstanding aan zeven discipelen. Wij hebben te bezien :

I. Vooreerst, de groote vraag die de Heere hier aan Petrus doet: Simon Jona soon, hebt gij Mij lief?

II. Ten tweede, de antwoorden van Petrus: ja, Heere!

I. Christus deed hier eene vraag; Hij deed al meermalen eens eene vraag. Dan was 't eens tot de discipelen: Wie zeggen de menschen, dat Ick de Sone des menschen ben? Matth. 16: 13. Dan wederom: Maer, gij, wie segt gij dat Ick ben? vs. 15. Dan eens: Wat redenen zijn dit, die gij wandelende onder malkanderen verhandelt? Luc. 24: 17. Dan weer: Wat dunkt u, Simon? De Koningen der aerden, van wien nemen sij tollen ofte schattinge? van hare sonen ofte van den vreemden? Matth. 17: 25.

Hij doet dan hier ook eene vraag; Hij sprak Petrus aan. Wie Petrus is? Hij was van nature een zondaar, hij was een Jood, een kind Abrahams, doch te gelijk een kind des duivels, een kind des toorns gelijk de anderen; hij werd zeer wonderlijk bekeerd; van zijne wonderlijke bekeeringe lezen wij Marc. I. Hij was daar bezig om te visschen en om netten te vermaken met zijne broeders; daar komt de Heere Jezus en zegt: kom, volgt Mij, Ik zal u een visscher der menschen maken. O, wonderlijke genade van God, een vreemd mensch te volgen en dat op zoo weinige woorden en zulke wonderlijke woorden! Zij verlaten hunne netten met hun' vader en volgen Jezus na als

lammeren. Hij was door den Heexe Jezus tot Apostel verkozen, hij was een jongeling, moedig als een jonge leeuw, hij was een van de eerste en oudste van Christus discipelen, hij sprak doorgaans als de anderen zwegen.

Wilt ge nog eens weten wie Petrus was?

Hij was wel de ijverigste, maar hij had eene groote zonde begaan, die wel ter dege zoo rood als scharlaken was. Hij had verloochend zijnen lieven Zaligmaker, hij had er wel tranen over gestort; maar was nog niet geestelijk hersteld; dit vindt men in dit capittel; na zijn' val leest men niet meer van grooter fouten, als alleen dat hij eene kleine geveinsdheid beging. Hij had geheeten Simon, 't welk' te zeggen is: God heeft mij verhoord, gelijk Lea eens zeide. De Heere verandert zijn naam. Hij zegt: Gij zijt Simon, de sone Jona: gij zult genaemt worden Cephass, 't welk overgezet wort Petrus, Joh. 1: 43; omdat hij gebouwd was op dien eenigen hoeksteen en fundament, omdat de Heere onwankelbaar zou zijn dien hij prediken zoude, dat een groote zegen was. Want als Jacob eens zeide tot den engel met wien hij worstelde; ik zal u niet laten gaan voor gij mij zegent, zoo zeide hij: Uwe naem en sal voortaan niet Jacob heeten, maer Israel: want gij hebt u vorstelijk gedragen met Godt, ende met de menschen, ende hebt overmocht, Gen. 32: 28. De Heere heeft Simon ook een' anderen naam gegeven. Waarom, noemt hij hem dan nog bij zijn' eersten naam; waarom trekt hij den naam van Petrus als in?

1. Daarom, vooreerst, trok God den naam van Petrus in, dien hij in zijne bedieninge gekregen had, omdat hij de belijdenisse, bij welke hij zijn' naam gekregen had, als ingetrokken had in de verloocheninge van den Heere Jezus. Zoo wil de Heere

Jezus ook zeggen: Ik trek uw' naam in, omdat gij Mij verloochend hebt.

2. Ten tweede, omdat de Heere hier als eene zachte censure gebruikte, 't is of de Heere zeggen wilde : Petrus, gij zijt weerdig gecensu-reerd te worden en uwe bediening te missen voor een tijd.

3. Ten derde: hij noemt hem Simon en niet Petrus, om hem nederig te maken. Al is 't dat Gods kinderen veel licht, troost en blijdschap genieten, de Heere ziet gaarne dat zij nederig blijven ; hij wil dat ze altijd gedenken zullen aan hun vorigen staat wat ze geweest zijn, opdat ze zich niet te zeer verheffen zouden op 't geen zij genieten. Zoo noemt Jezus hier Petrus, Simon Jona's zoon, om hem te doen gedenken wat hij was eer Christus hem geroepen had, een slecht mans zoon, Jona's zoon, een visscher. 't Is zoet opgemerkt van de godgeleerden dat de Heere die twee profeten, die hij de heerlijkste gezigt'en getoond heeft, Ezechiël en Daniël, beiden menschenkind noemt. Waarom? Om hen nederig te maken. Zoo doet de Heere hier ook. Hij zegt : Petrus, gij hebt wel de sleutels om te sluiten en te ontsluiten; ja, U geef Ik last om eerst tot de Heidenen te gaan, (Hand. 10). Maar om hem nederig te maken zegt hij : Simon Jona soon! De Heere doet hem eene vraag. Hij werd eens gevraagd van eene dienstmaagd ; hier doet Jezus ook eene vraag : Simon, Jona sone hebt gij Mij lief? Waarlijk, eene groote vraag om te beantwoorden ! Mogt hij niet wel zeggen : mij is bange? De Heere Jezus wil weten of er liefde in zijn herte was; ja hij vraagt : hebt gij mij liever dan dese? dan deze zes discipelen die hier bij staan ? Daar is dan de liefde de grootste deugd die er

is ; *Doch* de meeste van dese is de Liefde, zegt Paulus, Cor, 13: 3, want zij zal in den hemel plaats hebben. Niemand kent de liefde, als die ze bezit.

Laat ons dan de liefde een weinig bezien, waarin zij bestaat.

1. Vooreerst, 't is de liefde eigen het geliefde te waardeeren en hoog te achten en daar prijs op te stellen. Zoo wil Jezus dan zeggen : Petrus hebt gij Mij lief? Wel, Simon, uwe liefde is wel zoo geweest dat ge Mij gewaardeerd hebt boven uwen vader en uwe moeder, zoodat gij hen verlaten hebt om Mij te volgen; maar hebt ge Mij wel liever gehad dan uw leven; hebt ge Mij gewaardeerd boven uw leven, hebt ge uw leven niet dierbaarder geacht dan Mij, als ge Mij verloochend hebt?

2. Ten tweede, 't is de liefde eigen naar hetgeen zij lieft en bemint te dorsten, dat te begeeren, niet te kunnen rusten of voldaan te zijn voor men 't geniet. Zoo wil dan Christus zeggen : wel, Simon, is al uwe begeerte en verlangen naar Mij, kunt gij 't gemis wel dragen, kunt gij zonder Mij leven, kunt gij 't zonder Mij stellen?

3. Ten derde, 't is de liefde eigen 't geen men lieft als men dat geniet dan is men zoo voldaan en tevreden, 't genot is zoo zoet en beminnelijk. Wel, Simon, is Mijne genietinge en tegenwoordigheid u dan zoo zoet en beminnelijk ? Kunt gij zeggen: 't is *mij* goed hier te zijn?

4. Ten vierde, 't is de liefde eigen, smerte te hebben als men 't geliefde verloren heeft, of dat er zoo een wolkje tusschen beide komt. Wel, Simon, daar is hier vrij al wat tusschen gekomen, om Mijne liefde tot u te verminderen of in te trekken. Smert u dat, of kunt gij 't gemis van Mijne vriendschap dragen ?

5. Ten vijfde, 't is de liefde eigen dat men dengeen dien men liefheeft, zoekt op te passen en te behagen; men zoekt hem geen ongenoegen te geven. Maar, Simon hebt gij Mij lief, zoekt ge Mij in alles te behagen? Wel, indien gij Mij liefhebt, soo bewaert Mijne geboden Joh. 14:5.

6. Ten zesde, 't is de liefde eigen dat men zich geheel overgeeft aan dengenen dien men lief heeft en had men iets beters als zich zelven, men zou 't geven. Zoo ook Simon, Jona zoon, wilt gij u geheel aan Mij overgeven en zoo gij iets beters hadt, zoudt gij het geven? De Heere zet hem zoo vast dat hij er niet van tusschen kan. Hij zegt: Kom, als een man, Ik vraag u dat, geef antwoord, brandt uwe liefde nog of is die vuurvlamme uitgebluscht? Zijt gij een Apostel en hebt ge geen liefde voor Mij? Zoo, zijt gij maar een klinckende metael, of luidende schelle geworden, (1 Cor. 13) Mogt de Heere niet wel zeggen: wel, heb Ik er geen twaalf uitverkoren en een uit u heeft den duivel! Wel, Simon, zijt gij ook een duivel? De Heere vraagt niet alleen: Simon, hebt gij Mij lief; maar hij vraagt nog eens: hebt gij Mij liever dan deze. Wie waren deze? Weet ge wie? Thomas, die had wel eene vlek van ongelooft, maar die was vrij wat anders dan van Petrus. Nathanaël, die eene goede getuigenisse van Christus gekregen had; want daar staat: Jezus sag Nathanaël tot hem komen, ende seyde van hem, Siet waerlijck een Israeliet, in welchen geen bedrog en is, Joh. 1: 48. Daar waren de twee zonen Zebedeï, de een was Johannes, die discipel waarvan getuigd werd dat hij Jezus liefhad, die aan 't Avondmaal op de borst Jezus viel; de andere was Jacobus, die daarna als martelaar gestorven is, (Hand. 12). En nog twee